

Вінницький національний медичний університет ім. М.І.Пирогова

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор ЗВО з науково-педагогічної
та навчальної роботи

Інна АНДРУШКО

«29» серпня 2025 року

«ПОГОДЖЕНО»

Завідувач кафедри медицини
катастроф та військової медицини

доц. ЗВО Микола МАТВІЙЧУК

«29» серпня 2025 року

СИЛАБУС
навчальної дисципліни
«Цивільний захист»

Спеціальність	228 Педіатрія
Освітній рівень	Магістр
Освітня програма	ОПП «Педіатрія», 2022 (із змінами в 2025)
Навчальний рік	2025-2026
Кафедра	Медицини катастроф та військової медицини
Контактна інформація	<i>emergency@vntu.edu.ua</i> вул.Пирогова, 56 (морфологічний корпус), (0432)661293
Укладач силабусу	к.мед.н., доц. ЗВО Микола МАТВІЙЧУК, к.психол.н., доц. ЗВО Анатолій ШЕВЧУК

1. Статус та структура дисципліни

Статус дисципліни	Обов'язкова
Код дисципліни в ОПП та місце дисципліни в ОПП	ОК 53, складова циклу дисциплін професійної підготовки
Курс/семестр	2 курс (III семестр)
Обсяг Дисципліни (загальна кількість годин/ кількість	30 годин /1,0 кредит ЄКТС
Кількість змістових модулів	1
Структура дисципліни	Лекції програмою не передбачені. Практичні заняття - 16 год Самостійна робота - 14 год
Мова викладання	українська
Форма навчання	Очна

2. Опис дисципліни

Коротка анотація курсу, актуальність. Предметним напрямком програми є цивільний захист. Програма орієнтована на отримання знань принципів і способів захисту, організації та планування медичного забезпечення населення за умов надзвичайних ситуацій мирного і воєнного часу.

Передреквізити. Для успішного засвоєння дисципліни студенту необхідні знання, отримані в процесі вивчення наступних дисциплін загальної підготовки: медична біологія, медична та біологічна фізика, медична, біологічна та біоорганічна хімія, анатомія людини, нормальна фізіологія.

Мета курсу та його значення для професійної діяльності. Метою дисципліни є засвоєння принципів і способів захисту, організації та планування медичного забезпечення населення за умов надзвичайних ситуацій мирного і воєнного часу.

Постреквізити. В процесі вивчення дисципліни набуваються знання, необхідні для успішного засвоєння дисциплін професійної підготовки, а саме: загальної гігієни, епідеміології, інфекційних хвороб, внутрішніх хвороб, хірургії, педіатрії, екстреної та невідкладної медичної допомоги та інших клінічних дисциплін, що передбачає інтеграцію викладання з цими дисциплінами та застосування отриманих знань, умінь та навичок в процесі подальшого навчання та у професійній діяльності.

3. Результати навчання для дисципліни: Після успішного вивчення дисципліни здобувач зможе:

- організовувати проведення лікувально-евакуаційних заходів серед населення та військовослужбовців, в умовах надзвичайної ситуації, у т.ч. у польових умовах, під час розгорнутих етапів медичної евакуації, з урахуванням існуючої системи лікувально- евакуаційного забезпечення;
- планувати та проводити профілактичні й протиепідемічні заходи для запобігання розповсюдження інфекційних хвороб в умовах закладу охорони здоров'я на підставі результатів епідеміологічного обстеження осередків інфекційних хвороб, епідеміологічного аналізу, використовуючи існуючі профілактичні та протиепідемічні методи;
- визначати негативні фактори навколишнього середовища на підставі даних санітарно-профілактичної установи; визначати наявність зв'язку між станом навколишнього середовища та станом здоров'я певного контингенту;
- проводити оцінку впливу соціально-економічних та біологічних детермінант на здоров'я індивідуума, сім'ї, популяції на території обслуговування;
- прогнозувати можливість виникнення та масштаби надзвичайних ситуацій;
- оцінювати радіаційну, хімічну, біологічну обстановку та обстановку, яка може виникнути внаслідок надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру;
- практично здійснювати заходи щодо захисту населення від наслідків аварій, катастроф, стихійних лих та у разі застосування сучасної зброї;

- оцінювати стійкість елементів об'єктів господарювання в надзвичайних ситуаціях і визначати необхідні заходи щодо її підвищення;
- організовувати взаємодію з відповідними державними органами та структурами для забезпечення зовнішнього захисту;
- забезпечувати підготовку формувань та проведення рятувальних та інших невідкладних робіт на об'єктах господарювання.

4. Зміст та логістика дисципліни

Модуль Цивільний захист	3 семестр 30 год./1,0 кредит	Практичні заняття №№ 1-8.
--------------------------------	---------------------------------	---------------------------

Дисципліна включає 4 теми.

Тема 1. Нормативно-правові засади цивільного захисту в Україні.

Тема 2. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій.

Тема 3. Медичний, біологічний і психологічний захист населення.

Тема 4. Основи проведення рятувальних та інших невідкладних робіт. Організація цивільного захисту лікувального закладу.

Лекції програмою не передбачені.

Практичні заняття передбачають теоретичне обґрунтування основних питань теми.

Самостійна робота студента передбачає підготовку до практичних занять.

Індивідуальна робота включає опрацювання наукової літератури, підготовку оглядів з наданих тем для презентації на засіданнях студентського наукового гуртка, виконання науково-практичних досліджень, участь у профільних олімпіадах, науково-практичних конференціях, конкурсах студентських наукових робіт.

Календарні плани практичних занять, обсяг та напрямки індивідуальної роботи опубліковані на сайті кафедри.

Маршрут отримання матеріалів: Кафедра медицини атактроф та військової медицини/Студенту/Очна форма навчання/ Педіатрія/ 2 курс/Навчально-методичні матеріали/ або за посиланням <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра медицини атактроф та військової медицини <https://emergency.vnmu.edu.ua/> #. Доступ до матеріалів здійснюється з корпоративного акаунту студента s000XXX@vnmu.edu.ua.

5.Форми та методи контролю успішності навчання

Поточний контроль на практичних заняттях	Методи: усне або письмове опитування, тестування, електронне опитування, розв'язання ситуаційних задач.
Підсумковий контроль дисципліни (залік) по завершенню 4 семестру	Згідно положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання https://www.vnmu.edu.ua/ Загальна інформація/Основні документи)
Засоби діагностики успішності навчання	Теоретичні питання, тести, ситуаційні завдання.

6. Критерії оцінювання

Оцінювання знань здійснюється згідно чинного Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/ZaranbNa інформація/Основні документи>)

Поточний контроль	За системою традиційних оцінок: 5 «відмінно», 4 «добре», 3 «задовільно», 2
Підсумковий контроль з дисципліни - залік	За 200-бальною шкалою (середня арифметична оцінка за семестр конвертується в бали) Зараховано: від 122 до 200 балів Не зараховано: менше 122 балів (див. Положення про організацію освітнього процесу)
Оцінювання дисципліни	Поточна успішність - від 122 до 200 балів. (конвертація середньої традиційної оцінки за практичні заняття за 200- бальною шкалою): 100% оцінки за дисципліну Індивідуальна робота - від 6 до 12 балів Сумарно від 122 до 200 балів.

Шкала оцінювання дисципліни: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проєкту (роботи), практики	для заліку
180-200	A	відмінно	Зараховано
170-179,99	B	Добре	
160-169,99	C		
141-159,99	D	Задовільно	
122-140,99	E	задовільно	-
60-121,99	FX	незадовільно з можливістю повторного	не зараховано з можливістю
0-59,99	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання

Оцінювання усної/письмової відповіді під час поточного контролю

- **«Відмінно»** - студент бездоганно засвоїв теоретичний матеріал, демонструє глибокі і всебічні знання відповідної теми, основні положення наукових першоджерел та рекомендованої літератури, логічно мислить і будує відповідь, вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу, висловлює своє ставлення до тих чи інших проблем, вміє пов'язати теорію з практикою.

- **«Добре»** - студент добре засвоїв теоретичний матеріал, володіє основними аспектами з першоджерел та рекомендованої літератури, аргументовано викладає його, висловлює свої міркування з приводу тих чи інших проблем, але припускається певних неточностей і похибок у логіці викладу теоретичного змісту або при аналізі практичного; правильно застосовує теоретичні положення при вирішенні практичних завдань.

- **«Задовільно»** - студент в основному опанував теоретичними знаннями навчальної теми або дисципліни, орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, але непереконливо відповідає, плутає поняття, додаткові питання викликають у студента невпевненість або відсутність стабільних знань; відповідаючи на запитання практичного характеру, виявляє неточності у знаннях, не вміє оцінювати факти та явища, пов'язувати їх із майбутньою діяльністю.

- **«Незадовільно»** - студент не опанував навчальний матеріал теми, не знає наукових фактів, визначень, майже не орієнтується в першоджерелах та рекомендованій літературі, відсутнє наукове мислення.

Оцінювання виконання тестових завдань під час поточного контролю

Оцінка **«відмінно»** виставляється студенту, який при проведенні тестового контролю допускається не більше 10% неправильних відповідей (обсяг правильних відповідей 90-100%).

Оцінка **«добре»** виставляється студенту, який під час тестового контролю допускає не більше 20% помилок. (обсяг правильних відповідей 80-89 %).

Оцінка **«задовільно»** виставляється студенту, який робить помилки не більш, ніж в 40% тестових завдань (обсяг правильних відповідей 60,5-79%).

Оцінка **«незадовільно»** виставляється студенту, який при тестовому опитуванні правильно розв'язує менше 60% тестових завдань.

7.Політика навчальної дисципліни

Студент має право на отримання якісних освітніх послуг та безпечне освітнє середовище в умовах воєнного стану, надзвичайних ситуацій та надзвичайних станів, доступ до сучасної наукової та навчальної інформації, кваліфіковану консультативну допомогу під час вивчення дисципліни та опанування практичними навичками. Політика кафедри під час надання освітніх послуг є студентоцентрованою, базується на нормативних документах Міністерства освіти та Міністерства охорони здоров'я України, статуті університету та порядку надання освітніх послуг, в тому числі при виникненні надзвичайних ситуацій, регламентованого основними документами та розпорядженнями щодо організації навчального процесу в ВНМУ ім.М.І.Пирогова та засадах академічної доброчесності.

Дотримання правил розпорядку ВНМУ, техніки безпеки на практичних заняттях. Інструктаж з техніки безпеки поведінки під час сигналу «Повітряна тривога!» проводиться на першому практичному занятті викладачем. Проведення інструктажу реєструється в Журналі інструктажу з техніки безпеки. Студент, який не пройшов інструктаж, не допускається до практичних занять.

Вимоги щодо підготовки до практичних занять

Студент повинен бути підготовленим до практичного заняття.

На заняття слід приходити вчасно, без запізнення. Студент, який запізнився більше, ніж на 10 хвилин на заняття, не допускається до останнього і повинен його відпрацювати в установленому порядку.

На практичних заняттях студент має бути одягнений в робочу форму (медичний халат, шапочка, змінне взуття). Студенти, які не мають робочої форми, не допускаються до заняття.

Студент повинен дотримуватись правил безпеки на практичних заняттях та під час знаходження у приміщеннях кафедри, діяти згідно встановлених інструкцій під час виникнення надзвичайних ситуацій.

Під час обговорення теоретичних питань студенти мають демонструвати толерантність, ввічливість та повагу до своїх колег та викладача; при виконанні практичних завдань робоче місце має зберігатись у порядку та бути прибраним після заняття.

Використання мобільних телефонів та інших електронних девайсів. Використання мобільних телефонів та інших електронних пристроїв на занятті допускається тільки під час електронного тестування або опитування.

Академічна доброчесність. Під час вивчення дисципліни студент має керуватись Кодексом академічної доброчесності ВНМУ ім. М.І. Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/> загальна інформація/ Основні документи/ Кодекс академічної доброчесності). При порушенні норм академічної доброчесності під час поточного та підсумкових контролів студент отримує оцінку «2» та повинен її відпрацювати своєму викладачу в установленому порядку протягом двох тижнів після отриманої незадовільної оцінки.

Пропуски занять. Пропущені заняття відпрацьовуються в порядку, установленому в Положенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання<https://www.vnmu.edu.ua/> Загальна інформація/Основні документи) у час, визначений графіком відпрацювань (опублікований на сайті кафедри <https://emergency.vnmu.edu.ua/> кафедра медицини катастроф та військової медицини#) черговому викладачу. Для відпрацювання

пропущеного заняття студент має пройти тестування та письмово чи усно відповісти на питання до теми заняття.

Порядок допуску до підсумкового контролю з дисципліни наведений в П оложенні про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи>). До підсумкового контролю допускаються студенти, які не мають пропущених невідпрацьованих практичних занять та отримали середню традиційну оцінку не менше «3».

Додаткові індивідуальні бали. Індивідуальні бали з дисципліни студент може отримати за індивідуальну роботу, обсяг якої оприлюднений на сайті кафедри в навчально- методичних матеріалах дисципліни, кількість балів визначається за результатами індивідуальної роботи згідно Положення про організацію освітнього процесу у ВНМУ ім. М.І. Пирогова (посилання <https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи>).

Вирішення конфліктних питань. При виникненні непорозумінь та претензій до викладача через якість надання освітніх послуг, оцінювання знань та інших конфліктних ситуацій, студент повинен спершу повідомити про свої претензії викладача. Якщо конфліктне питання не вирішено, то студент має право подати звернення до завідувача кафедри згідно Положення про розгляд звернень здобувачів вищої освіти у ВНМУ ім. М.І.Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи>).

Політика в умовах дистанційного навчання. Порядок дистанційного навчання регулюється Положенням про запровадження елементів дистанційного навчання у ВНМУ ім.М.І.Пирогова (<https://www.vnmu.edu.ua/Загальна інформація/Основні документи>). Основними навчальними платформами для проведення навчальних занять є MicrosoftTeam, GoogleMeets. Порядок проведення практичних занять, відпрацювань та консультацій під час дистанційного навчання оприлюднюється на веб-сторінці кафедри (<https://emergency.vnmu.edu.ua/> кафедра медицини катастроф та військової медицини#/ Студенту або <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра медицини катастроф та військової медицини/ Студенту або <https://emergency.vnmu.edu.ua/> кафедра медицини катастроф та військової медицини/Новини).

Зворотній зв'язок з викладачем здійснюється через месенджери (Viber, Telegram, WhatsApp) або електронну пошту (на вибір викладача) в робочий час.

Навчальні ресурси Навчально-методичне забезпечення дисципліни оприлюднено на сайті кафедри. Маршрут отримання матеріалів <https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра медицини катастроф та військової медицини/ <https://emergency.vnmu.edu.ua/> Студенту/ Педіатрія/ 2 курс. Консультації проводяться два рази на тиждень згідно графіку консультацій.

Рекомендована література

Основна

1. Конституція України (чинна з 1996 р. зі змінами) / Редакція від 01.01.2020 /Офіційний портал Верховної Ради України. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text>

2. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 року №5403-VI. Офіційний портал Верховної Ради України. (Із змінами і доповненнями, від 13 грудня 2022 року) - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>

3. Закон України «Про правовий режим надзвичайного стану» від 16.03.2000 року № 1550 – III. Редакція від 31.03.2023 }. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1550-14#Text>

4.Закон України «Про правовий режим воєнного стану». Редакція від 20.08.2023 - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text>

5. «Про затвердження Порядку класифікації надзвичайних ситуацій за їх рівнями»/ Постанова Кабінету Міністрів України від 24.03.2004 № 368 (Редакція від 31.12.2021) – - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/368-2004-п#Text>

6. «Про державну комісію з питань техногенно-екологічної безпеки та НС». / Постанова КМУ від 26.01.2015 р. № 18; Редакція від 09.12.2022. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/18-2015-п#Text>

7. «Про затвердження Положення про єдину державну систему цивільного захисту».

Постанова КМУ від 9 січня 2014 р. № 11. Редакція від 03.05.2023. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/11-2014-п#Text>

8. «Порядок утворення, завдання та функції формувань цивільного захисту». Постанова КМ України від 09.10.2013 р. № 787 Редакція від 18.02.2023. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/787-2013-п#Text>

9. «Про затвердження Положення про функціональну підсистему медичного захисту населення єдиної державної системи цивільного захисту». Наказ Міністерства хорони здоров'я України 23 березня 2023 року № 542 {Із змінами від 13.04.2023}. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0590-3#Text>

10. Основні документи міжнародного гуманітарного права: зб. документів / укл. Робочою групою щодо виконання норм міжнародного гуманітарного права та участі у наданні правових послуг Сил територіальної оборони ЗСУ та ГО «Українська правова консультативна група». – Київ; Одеса : Фенікс, 2023. – 388 с. - Режим доступу: https://sprotyvg7.com.ua/wp-content/uploads/2023/03/doc_2023-03-16_23-20-56.pdf

11. Сукач Ю. Г., Сукач Р. Ю., Ткачук Р. Л., Синельников О. Д. Навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях: Практичний посібник – Львів: Видавництво “Растр-7”, 2021.–260 с.

Допоміжна

1. Про затвердження Положення про функціональну підсистему забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення єдиної державної системи цивільного захисту. Редакція від 03.01.2023. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1601-22#Text>

2. Постанова КМ України від 7 квітня 2023 р. № 314 Про затвердження Порядку утворення та функціонування пожежно-рятувальних підрозділів для забезпечення добровільної пожежної охорони. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/314-2023-п#n7>.

3. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 № 964-VIII (Редакція від 31.03.2023). - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text>

4. Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій: Постанова КМУ від 16 грудня 2015 р. № 1052 – Редакція від 17.05.2023. - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-п#Text>

5. Про забезпечення санітарного та епідемічного благополуччя населення: Закон України від 24.02.1994 № 4004-XII (поточна редакція – 09.08.2023) - Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4004-12#Text>

6. Про затвердження Порядку здійснення навчання населення діям у надзвичайних ситуаціях: Постанова Кабінету Міністрів України від 26.06.2013 № 444 Редакція від 18.02.2023- Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/444-2013-п#Text>.

Інформаційні ресурси

- Електронна адреса сайту університету: <http://vnmu.edu.ua>
- Сайт бібліотеки – <http://library.vnmu.edu.ua>
- Сайт кафедри медицини катастроф та військової медицини <https://emergency.vnmu.edu.ua/>
- Офіційне Інтернет-представництво Президента України <http://www.president.gov.ua/>
- Верховна Рада України <http://www.rada.gov.ua/>
- Кабінет Міністрів України <http://www.kmu.gov.ua/>
- Міністерство освіти і науки України <http://www.mon.gov.ua/>
- Інформаційно правовий портал «Закони України»: <http://uazakon.com/>.
- Центр тестування <https://www.testcentr.org.ua/uk/>
- МОЗ України <https://moz.gov.ua/>
- Центр громадського здоров'я МОЗ України <https://phc.org.ua/kontrol-zakhvoryuvan>
- Міністерство екології та природних ресурсів України <http://www.menr.gov.ua/>
- Державна служба України з надзвичайних ситуацій <http://www.dsns.gov.ua/>.
- Рада національної безпеки і оборони України <http://www.rnbo.gov.ua/>
- Постійне представництво України при ООН <http://ukraineun.org/>
- Північноатлантичний альянс (НАТО) <http://www.nato.int/>
- Всесвітня організація охорони здоров'я <http://www.who.int/en/>.

Розклад та розподіл груп по викладачам опублікований на веб-сторінці кафедри (<https://www.vnmu.edu.ua/> кафедра медицини катастроф та військової медицини/ <https://emergency.vnmu.edu.ua/>Студенту/ Педіатрія/ 2 курс).

Силабус з дисципліни «Цивільний захист» обговорено та затверджено на засіданні кафедри медицини катастроф та військової медицини ВНМУ ім. М.І. Пирогова (протокол № 1 від 27 серпня 2025 року)

Відповідальна за дисципліну Євгенія Тимчук

Завідувач кафедри доц. ЗВО Микола Матвійчук